

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **J. S.,** zastoupeného Mgr. Noemi Ilczyszynovou, advokátkou, se sídlem Michelská 300/60, Praha 4, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 16. 1. 2018, č. j. X, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. 12. 2019, č. j. 78 Ad 15/2018 - 73,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce, ročník X, trpí nepříznivým zdravotním stavem, dále obsahuje citlivé údaje. V záhlaví označeným rozhodnutím (dále „napadené rozhodnutí“) žalovaná zamítla námitky žalobce a potvrdila své rozhodnutí ze dne 26. 7. 2017, č. j. X, jímž byl žalobci od 10. 9. 2017 snížen invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně na invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně, neboť po novém posouzení bylo zjištěno, že jeho pracovní schopnost poklesla o 50 %.

[2] Žalobce se domáhal u Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále „krajský soud“) přezkoumání a zrušení napadeného rozhodnutí. Krajský soud v řízení vyžádal posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště Ústí nad Labem (dále jen „PK MPSV“), jež dospěla k závěru, že procentní míra poklesu pracovní schopnosti

žalobce činí 50 %, tudíž méně než 70 % vyžadovaných pro invaliditu třetího stupně. Krajský soud proto žalobu zamítl.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[3] Proti rozsudku krajského soudu (dále jen „napadený rozsudek“) podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost z deklarovaných důvodů podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Namítal, že PK MPSV nevzala v úvahu jeho námitky a převzala závěry předchozích posudků, které však vycházejí pouze z účelové selekce lékařských zpráv, jež líčí jeho zdravotní stav nejpříznivěji. Lékařské zprávy z Fakultní nemocnice Plzeň a Nemocnice Na Homolce – neurochirurgické oddělení nebyly vůbec zohledněny. Ačkoli se podle PK MPSV neprokázalo těžké funkční postižení pro neexistující trvalé projevy kořenového dráždění, z nálezu ze dne 28. 4. 2017 plyne opak. Posudky vycházejí z předpokladu, že se po operaci, obsahuje citlivé údaje, zdravotní stav stěžovatele výrazně zlepšil, ačkoli pro to není podklad v lékařských zprávách (byly ignorovány zprávy o opakovaných poruchách vědomí, opakovaně zvýšeném ASLO apod.). Posudky vycházejí z „papírových diagnóz“ a nezohledňují skutečné obtíže stěžovatele a jejich vliv na práceschopnost. Subjektivní potíže i objektivní nález jsou horší než dříve, kdy mu byla přiznána invalidita třetího stupně. PK MPSV postupovala zjevně tendenčně, jako další orgán žalované. Soud měl zjistit skutečný stav zadáním nezávislého posouzení zdravotního stavu, jak stěžovatel navrhoval.

[4] Podle stěžovatele je napadený rozsudek nepřezkoumatelný, neboť z něj není zřejmé, proč soud nepřihlédl k námitkám stěžovatele, které se týkaly nekvality a tendenčnosti lékařských posudků, jež nepovažuje za objektivní. S relevantními námitkami podanými písemně i přednesenými při jednání se soud měl vypořádat. Protokolace byla kusá a písemné vypořádání v rozsudku příliš stručné. Podle stěžovatele výsledek ovlivnily jeho postulační schopnosti a psychický stav, přičemž pro nemajetnost nebyl v řízení před krajským soudem zastoupen. Navrhl zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci žalované k dalšímu řízení.

[5] Žalovaná se s napadeným rozsudkem ztotožnila a navrhla zamítnutí kasační stížnosti.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[6] Stěžovatel podal kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Formálním označením kasačních důvodů nicméně Nejvyšší správní soud není vázán, posoudí je podle jejich obsahu.

[7] Kasační námitky lze rozdělit do dvou skupin. První část tvoří námitky podřaditelné pod nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů (nedostatečné vypořádání žalobních námitek) a druhá část se týká neúplného a nepřesvědčivého posouzení zdravotního stavu

v řízení o dávkách důchodového pojištění podmíněných dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem. Nejvyšší správní soud uvádí, že podle jeho konstantní judikatury (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, publ. pod č. 511/2005 Sb. NSS, všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz) se jedná u druhé skupiny výtek o námitku jiné vady řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2004 č. j. 1 As 7/2004 - 47).

[8] Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. soud při přezkoumání rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, tj. ke dni 16. 1. 2018.

[9] Podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále „zákon o důchodovém pojištění"), je pojištěnec invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %. Podle § 39 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně, c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně. Podle § 39 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění platí, že při určování poklesu pracovní schopnosti se vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření; přitom se bere v úvahu, a) zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, b) zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav, c) zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, d) schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával, e) schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %, f) v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

[10] Posouzení míry poklesu pracovní schopnosti a stanovení dne vzniku invalidity je otázkou odbornou, medicínskou (důchod podmíněný dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem), a rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. Správní soud si proto nemůže učinit úsudek o této otázce sám. Podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise jsou oprávněny posoudit pokles pracovní schopnosti a zaujmout posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Posudkové řízení je specifickou formou správní činnosti (srov. § 16a č. 582/1991 Sb.) spočívající v posouzení zdravotního stavu občana a některých důsledků z něj vyplývajících pro oblast sociálního zabezpečení a důchodového pojištění. Jde o postup posudkového orgánu, jehož hlavním obsahem je posudková činnost, která předpokládá vedle odborných lékařských znalostí též znalosti z oboru posudkového lékařství. I tyto posudky nicméně hodnotí soud jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s. a v případě potřeby může zejména uložit též zpracování posudku soudem ustanoveným znalcem z oboru posudkového lékařství. Posudek, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení správnosti

a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí. Posudkový závěr by měl být náležitě zdůvodněn, aby byl přesvědčivý i pro soud, který nemá, a ani nemůže mít, odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity závisí především.

[11] Správní soud tedy sám zdravotní stav žadatele o invalidní důchod nepřezkoumává. Nejsou-li namítány jiné vady řízení, správní soud v řízení o správní žalobě proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení ve věci invalidity a změny jejího stupně, resp. v řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu, ověřuje pouze to, zda posudek příslušné posudkové komise, o nějž se opírá správní rozhodnutí, je úplný a přesvědčivý (test úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku – srov. konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. rozsudek ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, nebo rozsudek ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 Ads 158/2012 - 24, rozsudek ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 12/2013 - 22, a mnohé jiné), případně – namítal-li to žalobce – zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena (test řádného složení posudkové komise).

[12] V nyní posuzovaném případě stěžovatel nezpochybňuje, že by příslušná posudková komise MPSV, o jejíž závěry opřel krajský soud svůj kasační stížností napadený rozsudek, byla obsazena nesprávně, ostatně ani ze spisů nic takového neplyne (jejím členem byl též lékař s odborností neurolog). K námitce stěžovatele, že lékaři PK MPSV, kteří přezkoumávali jeho zdravotní stav, postupovali tendenčně, jen jako další orgán žalované, Nejvyšší správní soud konstatuje, že úloha PK MPSV, jak plyne z předchozího výkladu, se opírá o výslovnou zákonnou úpravu. Pokud stěžovatel kromě této obecně formulované námitky nevznáší konkrétní důvody podjatosti konkrétních členů PK MPSV ve vztahu k věci nebo ke své osobě, nelze k ní nijak přihlédnout. Nejvyšší správní soud se proto bude zabývat pouze otázkou, zda posudek PK MPSV obstojí v testu úplnosti, přesvědčivosti a správnosti.

[13] Požadavek úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku spočívá v tom, že se posudková komise musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a musí své posudkové závěry náležitě odůvodnit. Z posudku musí být zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy. V posudku musí být dále uvedeno, zda zjištěný zdravotní stav zakládá dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, a pokud ano, které zdravotní postižení bylo vzato za jeho rozhodující příčinu v případě, že příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je více zdravotních potíží [§ 2 odst. 3 vyhlášky č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity)], přičemž jednotlivé hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti stanovené pro jednotlivá zdravotní postižení se tu nesčítají, ale procentní míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení se zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu se považuje takové zdravotní postižení, které má nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti tedy komise vyhodnotí podle charakteru

zdravotního postižení na základě vyhlášky č. 359/2009 Sb., přičemž zdravotní postižení podřadí podle jeho druhu a intenzity pod příslušnou kapitolu, oddíl a položku přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., a současně odůvodní stanovenou míru poklesu pracovní schopnosti v rámci zde stanoveného rozpětí, včetně případného navýšení podle § 3 vyhlášky č. 359/2009 Sb.

[14] Nejvyšší správní soud konstatuje, že posudek PK MPSV ze dne 24. 1. 2019 v testu úplnosti, přesvědčivosti a správnosti obstál, neboť splňuje všechny formální a obsahové náležitosti, a to přesto, že se nevyjadřuje jednotlivě ke všem námitkám předestřeným stěžovatelem, jež popisují zejména subjektivní náhled na výsledky vyšetření a jejich interpretaci lékaři příslušných specializací. Stěžovatel jednání PK MPSV přítomen nebyl, omluvil se pro zdravotní potíže neumožňující mu cestovat na místo jednání spolu se zdravotní dokumentací a osobními věcmi. Velmi rozsáhlou zdravotní dokumentaci z řady specializovaných pracovišť však PK MPSV shledala dostatečnou pro posouzení skutečností rozhodných pro posudkový závěr.

[15] Všechny posudkové orgány (tj. posuzující lékař OSSZ Chomutov, posuzující lékařka ČSSZ Ústí nad Labem v posudku ze dne 10. 10. 2017 a zejména PK MPSV v posudku ze dne 24. 1. 2019) dospěly ke shodnému závěru, že stěžovatel trpí dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem – dále obsahuje citlivé údaje. Podle PK MPSV byl klinický i EMG nález bez průkazu myelopatie a bez známek radikulární leze těžšího stupně. Neurologický nález je kombinován s neuroticko-anxiosním depresivním syndromem, posuzovaný užívá vysoké dávky léků tišících bolest. Lékařka žalované v posudku vyhotoveném v námitkovém řízení i PK MPSV shodně rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu podřadily pod kapitolu XIII *(postižení svalové a kosterní soustavy)* oddíl E *(dorzopatie a spondylopatie)* položku 1c *(bolestivý syndrom páteře včetně stavů po operaci páteře nebo po úrazech páteře, degenerativní změny páteře, výhřezy meziobratlových plotének; jedná se o středně těžké funkční postižení, se závažným postižením jednoho úseku páteře, se závažnou poruchou statiky a dynamiky páteře, s často recidivujícími projevy kořenového dráždění, s funkčně významným neurologickým nálezem, se závažným snížením celkové výkonnosti při běžném zatížení; některé denní aktivity omezeny)* přílohy vyhlášky č. 359/2009 Sb., s rozpětím míry poklesu pracovní schopnosti 30–40 %. Pouze lékař OSSZ Chomutov podřadil postižení pod položku 1d téže přílohy, stejné kapitoly a oddílu, což PK MPSV ve svém posudku výslovně označila jako nesprávné; i tak byla ovšem výsledná míra poklesu pracovní schopnosti OSSZ Chomutov stanovena na 55 %, což je stále při dolní hranici invalidity druhého stupně. Posudek lékařky žalované v námitkovém řízení i PK MPSV shodně stanovily pokles pracovní schopnosti hodnotou 40 %. PK MPSV tuto hranici navýšila pro anxiosně depresivní syndrom o 10 % podle § 3 odst. 1 vyhlášky č. 359/2009 Sb., jenž umožňuje konečnou hodnotu poklesu pracovní schopnosti navýšit v případě, že příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce je více zdravotních postižení a v důsledku působení těchto zdravotních postižení je pokles pracovní schopnosti pojištěnce větší, než odpovídá horní hranici míry poklesu pracovní schopnosti určené podle rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

[16] PK MPSV měla k dispozici zdravotnickou dokumentaci stěžovatele (soubor zahrnující dokumentaci OSSZ Chomutov, námitkového řízení ČSSZ a praktického lékaře

MUDr. Somboty), již vyhodnotil lékař neurolog. Zohlednil především popis klinického neurologického nálezu stěžovatele shrnující zejména funkční projevy jeho postižení. Je třeba podotknout, že pro posudkový závěr jsou funkční vyšetření určující. Popis nálezu na CT, jakkoli důkladný, sám o sobě nestačí, neboť má ve vztahu k určení míry poklesu pracovní schopnosti omezenou vypovídací hodnotu. Nicméně přesto je z posudku ČSSZ ze dne 10. 10. 2017 zřejmé, že byly výsledky CT vyšetření z 28. 4. 2017, jež stěžovatel v kasační stížnosti připomínal, vzaty v potaz jak žalovanou, tak i PK MPSV. Nejvyšší správní soud po prostudování správního spisu nezjistil, že by nebyly zohledněny lékařské zprávy z Fakultní nemocnice Plzeň a Nemocnice Na Homolce, jak stěžovatel obecně namítal, případně že by jiné relevantní lékařské zprávy byly ignorovány. Na rozhodující příčině dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele panuje mezi posuzujícími odbornými autoritami shoda. Stěžovatelův subjektivní náhled na to, jak by početný soubor lékařských zpráv měl být pro účely posouzení míry zachované schopnosti pracovat zhodnocen, je ovšem jiný. Obecně lze říci, že posudkové orgány nezkoumají, zda se stav od posledního posouzení, které vedlo k rozhodnutí o invaliditě určitého stupně, zlepšil, či zhoršil, jak se mylně domnívá stěžovatel, ale posuzují objektivizované skutečnosti vypovídající o zdravotním stavu ke konkrétnímu datu a podřadí je podle stanovených kritérií pod určité ustanovení přílohy k výše citované vyhlášce. Zdravotní stav stěžovatele byl PK MPSV na základě obsáhlé dokumentace komplexně posudkově zhodnocen s výše uvedeným výsledkem.

[17] Za této situace krajský soud nepochybil, pokud důkaz posudkem PK MPSV považoval za stěžejní a vzal za svůj závěr, že pracovní schopnost žalobce poklesla o 50 %, takže se nejedná o invaliditu třetího stupně, k níž se vyžaduje podle platného zákona pokles pracovní schopnosti nejméně o 70 %, nýbrž „jen“ o invaliditu druhého stupně (navíc blízko hranice pro invaliditu prvního stupně). Posouzení podřaditelnosti zdravotního stavu žalobce pod korespondující ustanovení vyhlášky, tzn. zhodnocení zdravotního stavu, určení rozhodujícího zdravotního postižení a přepočet procentní míry poklesu pracovní schopnosti soud neprovádí, protože jde právě o ten typ odborné úvahy, již soud, který nedisponuje potřebnými medicínskými znalostmi z oboru posudkového lékařství, nečiní sám, ale vychází z důkazu posudkem příslušné posudkové komise. Za dané důkazní situace – v rozhodující míře shodná posudková zjištění všech relevantních posudkových orgánů při absenci konkrétních námitek stěžovatele – nutno souhlasit s krajským soudem, že další doplnění dokazování znaleckým posudkem se jevilo jako nadbytečné. Je třeba dodat, že krajský soud v odůvodnění svého rozsudku nesprávně uvedl, že stěžovatel znalecké zkoumání nežádal (učinil tak v podání ze dne 12. 2. 2019). Krajský soud však posudek PK MPSV zhodnotil optikou judikaturou Nejvyššího správního soudu nastavených kritérií a odůvodnil, proč nepovažuje za potřebné vyžádat jeho doplnění, zadat posouzení jiné posudkové komisi či znalci. Proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že tzv. jinou vadu řízení s vlivem na zákonnost v napadeném rozsudku neshledal.

[18] Pokud jde o namítanou nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, Nejvyšší správní soud ověřil, že stěžovatel podal písemně a poté i přednesl řadu námitek, jimiž se vymezoval vůči posudkovému závěru. Mnohé z nich se (i vícekrát) opakovaly, vztahovaly se k lékařským zprávám z období pro posouzení irelevantního, popisovaly subjektivní vnímání obtíží, kterými stěžovatel trpí, nicméně byly srozumitelné. Krajský soud však vysvětlil, jaké úvahy ho vedly k závěru, že se o posudek PK MPSV jako

o stěžejní důkaz může opřít. Nelze mu vytýkat, že se jednotlivě nezabýval veškerými stěžovatelem uplatněnými námitkami. V kasační stížnosti ostatně stěžovatel neuvádí, které konkrétní námitky měl krajský soud pominout. Napadený rozsudek není nepřezkoumatelný.

[19] Nejvyšší správní soud nijak nezpochybňuje skutečnost, že stěžovatel trpí onemocněními, se kterými jsou spojena velká omezení a obtíže v jeho každodenním životě. Tento závěr Nejvyššímu správnímu soudu vyplývá z posudku PK MPSV i ostatních posuzujících lékařů, neboť všichni se, jak bylo již uvedeno výše, shodli na tom, že se v případě stěžovatele jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, což je ve smyslu ustanovení § 26 zákona o důchodovém pojištění zdravotní stav, který omezuje tělesné, smyslové nebo duševní schopnosti pojištěnce významné pro jeho pracovní schopnost, pokud tento zdravotní stav trvá déle než jeden rok nebo podle poznatků lékařské vědy lze předpokládat, že bude trvat déle než jeden rok. Tento dlouhodobě nepříznivý stav stěžovatele však nebyl při objektivním posouzení takové povahy, aby v tuto chvíli a především za daných zákonných podmínek zvrátil závěr o tom, že stěžovatel již nesplňuje zákonné podmínky pro invaliditu třetího stupně, nýbrž jen druhého stupně.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud dospěl z výše uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 *in fine* zamítl.

[21] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a tudíž nemá právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšná žalovaná, která je správním orgánem vyjmenovaným v § 60 odst. 2 s. ř. s., nemá podle tohoto ustanovení na náhradu nákladů řízení právo.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. ledna 2022

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu